

steen en d'Alderhoogste en Alderheyligste geloofsgeheimen (te) verhandelen", ja er zelfs hun gezin om verwaarloozen, en dat hij, als 't niet was om „de liefde niet te quetzen", van die iveraers iemand met name kan noemen, die een dubbel huwelijk gesloten heeft.

Maar laten wij deze vinnigheden voor wat zij zijn, en keeren wij terug tot het twistpunt zelf.

De beide attestatiën, die van de vier en die van de dertien getuigen, loopen nogal uiteen. Volgens die der vier zou Sluyter „in substantie" gezegd hebben:

1°. Dat na Adam's val de uitverkiezing door God zou zijn geschied „sonder eenige voorsienigheyt van goede of quade verdiensten".

2°. Dat I. Timotheus 2 : 4 niet op de menschheid na den zondenvall slaat.

3°. Dat de Goddelijke Genade slechts werkzaam is in die menschen, aan welke zij door God wordt geschonken.

4°. Dat van Christus niet kan gezegd worden, dat Hij voor alle menschen gestorven is (II Cor. 5 : 15) in dien zin, dat Hij met de bedoeling is gestorven om voor hen de Genade te verdienen, maar omdat Hij een genoegzamen losprijs heeft betaald, om, zoo Hij gewild had, alle menschen in de zalig- en rechtvaardigmakende Genade te laten deelen, en dat Hij is gestorven om alleen die menschen zalig en rechtvaardig te maken, die ook inderdaad zalig en rechtvaardig geworden zijn, en alleen hun Genade te verleenen, die die Genade ook werkelijk deelachtig zijn geworden.

Hiertegen zou een van zijne discipelen ¹⁾ aangevoerd hebben, dat toch van Christus gezegd wordt, dat Hij gestorven is met de bedoeling, ook hen zalig te maken, die geen Genade konden verkrijgen: had niet Clemens van Alexandrië gezegd: Christus is de Zaligmaker, niet van dezen of genen, maar van allen? Hierop had de Eerwaarde Heer Sluyter geantwoord, dat Christus slechts in dien zin de Zaligmaker van allen kan genoemd worden, dat Hij althans de schenker is van het leven en de tijdelijke goederen ²⁾.

1) Van elders blijkt dit te zijn geweest de bakker Johan Optenbergh.

2) Naar aanleiding van dit antwoord zei Pater Octavius volgens attestatie van twee getuigen kort daarop in een preek, „zoo er nu